

FILIBIWU
Wotiya duwon Bulusse jama Isaa
gawu bərni Filibiyero
ruwujəgənadə
Badiduram

Bulus, ti kəngayam Isa Almasiwuye, wotiya adəa jama Isaa gawu bərni Filibiyero alama saa fiakku gai ngawo karmo-a karmolan cidua Isayen ruwuyeyeno. Wotiya adə wotiyawa kosolan ruwujənaye falnja. Jamadə Bulusso ti kosolan duwon bana cadəna nangaro, tayia wuseduro wotiya adəa tayiro ruwuyeyeno. Koro jiri Isa awo Ala cəraanaa dioro kəlanjua awima gəniro ngoje alama wolodi gairo waljənadə gai, Bulus ye hal Isaye jəgane bone jiri jiri karwu kəjaro kasacci yeno.

Wotiya duwon Bulusse jama
Isaa gawu bərni Filibiyero
ruwujəgənadə

Lewa

¹ Andima Bulus-a Timoti-a wolodiya Isa Almasiwyedə muminna Isa Almasiwuye bərni Filibiyen dasaana samma fuwuwu-a banawu-an kundenno:

² Ala Bawande-a Kəma Isa Almasiwu-a nayiro ser-a nanlewa-a njado!

Alaa wusedu

³ Sawi yaye nayia tannjakkiya, Alania wusenəkki.

⁴ Koro sawi yaye moduwa nayi sammaro njaddəkkiya, karwu kəjiaro dikki,

⁵ dalilnjudə yim burwoyen tai har kərmaro kudero curo kida kawuri kəjidəyen wu-a rokko mukkondo yakkuwwa nangaro.

⁶ Tabbatto ti duwon nandon kəndo ngəla ngəssənadə har yim Isa Almasiwuyero* tumojiyiro nokkəna.

⁷ Nayi sammāa ngai taktudə wuro jussəna, nayi karwunilan nangaro. Awoa kosolan kərgakko yen kal, kawuri kəjidəa səriwonəkke tabbatkəkki yen kal, curo ser Alayen nayi sammā wu-a rokko mukkondo yakkuwwa.

⁸ Kərawo Isa Almasiwuyen nayi sammāa njaraakkənaro Ala shedamani.

⁹ Nodu-a asudu sammā-an kərawondo ngəwuro tərgaro moduwa dikki,

¹⁰ ngainin awo ngəladəa gayirnuwe tayir-a biwu bawo-alan har yim Almasiwuyero dəgawe,

¹¹ Ala ye daraja-a njungoro-a cuwandoro nema nanjireye duwon Isa Almasiwuyen isidə dama baworo karwundon napci.

Fuwumbui kawuri kəjiye

¹² Kəramiya, adəa nonuwiya, raakko, awo wua suwandənadə cakke kawuri kəji fuwu juwuna,

¹³ har sojidi gomnaye ngan koro am gapcana samman wu Almasiwu nangaro kosolandəa no-jana.

---

* **1:6 1.6** yim Isa Almasiwuye - Kiyama.

¹⁴ Koro wua kosoro sasakkēna nangaro, kēramiyaye ngēwunja Kēmalan duno cawande ridu bawoaro mana Alaye wuljai.

¹⁵ Laanja mana Almasiwuya nandēri-a niadiwi-alan cadi, amma laa ye nia ngēlaan cadi.

¹⁶ Tayi ani kērawoyen mana cadi, wu na adēn kawuri kējidēa sēriwonēkkiro nojanadēro.

¹⁷ Amma tayi toni kuttuni kosoye casargai cane nia ngēlaan gēni, niadiwin mana Almasiwuya cadi.

¹⁸ Awi gēle? Jīri fin yaye nia ngēlaa yen kal, niadiwi yen kal, Almasiwuya mana cadi. Adēye kējinju fakkena, koro kējinju fakkin dēgakki.

¹⁹ Moduwando-a bana Ruhu Isa Almasiwuya-a nangaro kēlani fandēkkiro nokkēna.

²⁰ Kēla tabbattuwu tēmaniyen awimaa nangukiwawo, amma kērma, sawi yaye gai, roni yen kal, karmoni yen kal, federo tiyinin Almasiwuro daraja yikki.

²¹ Wudē, ronia dēgadē Almasiwu, karmonidē ye fandi.

²² Roa tiylan dēgakkiro walyenoa, kidani faidaaro walji, amma finjaa kērenēkkimaro nokkēni.

²³ Wu katte awo yindiyen kimitkada. Saptēme na Almasiwuyen naptulan mēradunia, tima ngalwo,

²⁴ amma roa tiylan dēgakkēnama nayi nangaro faidaa wo.

²⁵ Adēa tabbatto mērsanēkkēna nangaro, kambērsedēlan fuwu buiwo karwundo ye

køjijoro nammække nayi samma-a rokko dægaiyero nokkæna.

²⁶ Ngaiman sa nandoro waldækkiya, wu nangaro dalil kæla Isa Almasiwuyen awulo boye caye baworo fanduwi.

Kawuri kæji nangaro dunoaro danowo!

²⁷ Awo sammasoro ngalwodæ, kændægai kawuri kæji Almasiwuyero jussæna dewo, daji isække nayia njarukki yen kal, isækkiwawo yen kal, nia tiloan dunoaro danuwi ye, karwu tiloan kallo kambærse kawuri kæjiyero ngænæptuwi yero fakki.

²⁸ Bare awiman kolluwe waduwundo karwundo kamjanni. Adæma tayiro shedu siduwunjaye ye, njækkawondoye yero walji, shedu duwon na Alayen isidæ.

²⁹ Almasiwu nangaro ser tia kasattuye runju gæni, ti nangaro bone nja ye nayiro njadæna.

³⁰ Nayi ye curo mælduyen dægawi, jiri mældækki ruwwadæ gai, koro kærma mældækki fannuwidæ.

2

Rokuranambu Almasiwuye

¹ Adæ nangaro, Almasiwulan karwundoro duno njo laa mennaa, kærawolan ro boda laa mennaa, Ruhulan naptu nanyaanaye laa mennaa, kanjimari so, njunodu so laa mennaa,

² daji yakkowo karwuni tai dajo kæjijo: Hangaldo ye tilojo, kærawondo ye tilojo, halndo ye tilojo, niando ye tilojo.

³ Bare awima kəla rawon bi rokuran diwwi, amma rokura bawoalan nayiro ngalworo am gadea ngonowo.

⁴ Wundundo yaye awo kəlanjuye runjuro gəni, am gadeye yero kissuwo.

⁵ Hal duwon Isa Almasiwulan dəganadəa nayi ye ngonowo:

⁶ *Ti naptu Alaye duwon,*
Alaa kalkaldunjudəa awo dunon tayero ngojənni,
⁷ *amma kəlanjua awima gəniro kalakce*
alama wolodiye ngoje
kam-a camunno walyeno.

⁸ *Camuno kambe ngoyenniya,*
kəlanjua waje
har karmoro Alaa giya,
karmo duwon kəskaro tia jajagane nunadə.

⁹ *Adəma nangaro Ala tia na jaumaro darajaaro*
cade
tiro cu duwon cu sammaa kojənadəa kaino,
¹⁰ *cu Isaye nangaro ngurumngurum fi yaye same-a*
cidi-a curo cidiyaye-alan fido,
¹¹ *daraja Ala Bawadəyero*
təlam fi yaye ye Isa Almasiwudə tima Kəmadə
woro wuljo!

Sillouw gai dunialan yiyyildu

¹² Adə nangaro, kərawowuni, sawi yaye manani gawwadə gai, wu dawundon runju gəni, kərma ye wu bawoman caye baworo kida njəkkawondoyedəa Ala rida-a lolodu-an dewo,

¹³ Aladəma njasakke awo cəraanadəa kasad-duwe diwidə wo.

¹⁴ Awi diwi yaye bare suwollan bi kambiwulan diwwi.

¹⁵ Ngainin nayidə tadawa Alaye taldu bawoa-a biwu bawoa-a awo waada bawoa-aro dawu jaman diwi-a karwu yeskada-ayen walluwe dawunjan sillonu gai dunialan yiyyilluwi.

¹⁶ Mana royedəa dunoaro taiwo, daji wu ye yim Almasiwuyen* awulo bukki, kida-a ngənəptu-a bowuro dikkənidəro.

¹⁷ Wua kəla sadaa-a ibada-a kambərsendoyero bu fida gairo fisagai yaye,[†] nayi nangaro karwuni jaumaro kəjiji.

¹⁸ Jiri adəgainin nayi ye karwundo kəjijo, jiri kakke kəjijidə gai.

Timoti-a Abaratus-a

¹⁹ Kəma Isalan təmanəkke Timotia tussiwawo nandoro juwanjagakki, wu ye lawarndo fakkiya, karwuni duno cuwandi.

²⁰ Ti gənia, kam laa gade karwunju tilo ti gai takkəni, kam duwon naptundo jiremaro karwulan rojidə,

²¹ dalilnjudə tayi samma awowa Isa Almasiwuye gəni, kaanjaa majai nangaro.

²² Amma hal Timotiye nonuwwa, tada bawanju-a rokko gai, kallo kida kawuri kəjiyedəa diyena.

²³ Adəma nangaro, awo wua suwandidəa rukkiyama, tia nayiro juwanjagakkiro təmakkəna.

---

* ^{2:16} ^{2.16} yim Almasiwuye - Kiyama.   † ^{2:17} ^{2.17} Wua kəla sadaa-a ibada-a kambərsendoyero bu fida gairo fisagai yaye, - Kidanju-a bonenju-a nangaro, Bulus kəlanju tayiro misal kambərseyero waljəna.

²⁴ Wu ye Kəmalan təmakkəna tussənnin nan-doro waldəkke isəkki.

²⁵ Amma Abaratus kəramini, ti duwon sawani kidaye ye, məlduye ye, koro kəngayamndo curo məraduniyen bana kudomadəa nayiro kalak-tuwuro ngəlaro kirukko.

²⁶ Nayia jaumaro kuroro cəraana, ti dondi fannuwwadəro hangalnu caa cijəna.

²⁷ Ngaima jaumaro dondijəna, har nui gairo. Amma Ala tia njunoyeno, ti runjuma gəni, wun kundenno, bare karwukuttaniro kuttu tərganniro.

²⁸ Daji jəktəgəkke tia nayiro kalanggeyerakko, kuronjuro karwundo jauro kəjijo, wu ye bare karwukutta ngəwu dikkəniro.

²⁹ Adəma nangaro Kəmalan tia karwu kəjiaro mowowo, am ti gairo daraja yowo,

³⁰ kida Almasiwuye nangaro karmo karənjəna, koro bana nayi wuro ranguwe sukkuduwwidəa sukkudoro ronju kilado.

3

Nanjire na Alayen isi

¹ Daryerambo, kəramiyani, Kəma nangaro karwundo kəjijo! Awo calan nayiro ruwunjagakkənadəa waldəme ruwuduwdə wuro kur-wowu gəni, koro nayi yero faidaa.

² Kəriyasoro hangal gənanowo, tayi kidawu diwiso ye, tiyi kamdawuso* yedəro hangal gənanowo!

* **3:2 3.2** *tiyi kamdawuso* - Am duwon sai kaja dimiya, njəkkawo fandəmi canidə.

³ Andima am kajaada jireyedə wo, andi duwon Alaa Ruhunjuyen yungoriye ye, Isa Almasiwulan awulo buiyeye ye, koro hal tiyyero njutkəiyewawo yedə.

⁴ Adə yaye wu ye dalilni hal tiyyero njutuwuye mbeji. Kam laa dalilnjuaa, wu tia kokkəna:

⁵ Tambəkkənaye kawu wuskua wua kajasera, wu Israyilama jīri Biliyaminuye yaudi kaduwu yaudiyaye, kanji Attaurayen Farisa,

⁶ kanji koworiyen jama Isaa gawua basarduma, kanji jireyen shara Alaye taldu bawoaro gama.

⁷ Amma awo wuro burwon fandidə, kərma awo ania Almasiwu nangaro asarro ngokkəna.

⁸ Aaa, Kəmani Isa Almasiwua noduye darajandjudə awi yayea kojəna nangaro, awo sammaa asarro ngokkəna. Ai, ti nangaro awi yayea fuddəkke tayia bowu fatto ngokkəna, wu ye Almasiwua fandəkkoro,

⁹ ti ye wua suwandoro. Wudə wada Attauraye galan gəni, Almasiwua mersadulan jiremaro walyekko, nanjire duwon kambərseyen na Alayen isidə.

¹⁰ Almasiwu-a kənduwo karmolan cidunjuya-aa nodu raakko, koro curo bonenju njayen tiro kəldəgəkkiya, raakko, karmonjulan ti gairo walləkko,

¹¹ jīri fin yaye wu ye karmolan cidudəa fandəkkoro.

Fuwuro ga

¹² Adəa har fandəkkəna bi kalkal diomaro walləkkəna gəni wulləkki, amma Isa Almasiwu

wua tai daje sədana nangaro, wu ye awodəa taro kowori dikki.

¹³ Kəramiya, tia har takkənaro təmakkəni, amma awo fal dikki, awo ngawoyedəa cəpkəkke awo fuwuyedəa ngənəptəkke makki.

¹⁴ Ngainin lada duwon Ala Isa Almasiwuyen samelan fandoro bowosanadəa fandəkkoro məldəkki.

¹⁵ Adə nangaro, andi samma kambərseyen rashiduwadə, kuronde tilojo. Kəla awo laayen kuro gade tawwa, Ala awo adə yea nayiro fəlenjagai.

¹⁶ Ai, awo nayiyenadən fuwuro gaiyo!

¹⁷ Kəramiya, misalni gawuro wallowo, koro am duwon ngai dasayidəa ruiwo, jiri misal fəlenjagaiyenadə gai.

¹⁸ Calan ngəwuro nayiro wulnjagakkənadə gai, kərma ye simmin simaloaro wulnjagakki, am kada kəlado kəska karmoye Almasiwuyero waljana mbeji.

¹⁹ Njeroramnja siduwu, alanja ye curonja, darajanja ye curo nangubawonjayen, koro hangalnja ye kəla awo duniayen kərga.

²⁰ Amma andidə am sameye, gangadaaro nadən kənde Njəkkayimayeа gureniye, tima Kəma Isa Almasiwudə wo.

²¹ Kəla kənduwo duwon tilan awi yayaе fərdunjuro cakkidəyeman tiyinde lawudəa alama tiyinju darajaa-a camunno cədi.

4

¹ To, kəramiyani njaraakkəna koro kurondo raakkənaso, nayima karwukəjini ye, darajani ye

wo. Kərawowuni, Kəmalan dunoaro danowo!

Gala daryeye

² Ya Afodiya-a Ya Sinti-aa lowonəkkəna, Kəma nangaro hangalnja tilojo.

³ Aaa, sawani kidaye jireye, ni yea njuworəkki, kamu yindi aniro banagəne. Tayidə wu-a Kəlemana-a sawawani kidaye gapcana cunja curo kitawu royen ruwuadadə-a kallo kida kawuri kəjiyelan ngənəptana.

⁴ Sawi yaye Kəmanden karwundo kəjijo! Koro walləkke wulnjagakki, karwundo kəjijo!

⁵ Wundu yayero halngəlando fəleduwo, Kəmadəye kəndenju karənjəna.

⁶ Bare kəla awiyeman hangalndo cijənni, amma curo awo fiyen yaye moduwa-a lowo-alan wusedun kundenno Alaro korondo isanogənowo!

⁷ Daji nanlewa Alaye nodu fi yaya kojənadə karwundo-a hangalndo-aa Isa Almasiwulan roji.

⁸ Daryerambo, kəramiya, awo jire so, awo darajaa so, awo kalkal so, awo tayir so, awo kərawoye so, awo kasatturo candəna so, awo laa ngəla bi njungoroye mennaa, awo ania tangowo!

⁹ Awo wulan riwwa ye, fanduwwa ye, fan-nuwwa ye, ruwwa ye sammaa dewo, daji Ala nanlewaye dawundon dəgai.

Bulusse Filibiwua wusedu

¹⁰ Koro walduwe kərawondo wuro fəlesuwwadəro Kəmalan jauro karwuni kəjijəna. Ai, niadəa caman tawwa, amma dama tia fəleduye fanduwwi.

¹¹ Məraduni gəni nangaro adəa wulləkki, awoa lamar curon dəgakkəna fi yayen kəlan dadu rikkəna.

¹² Curo lambiyen dəga ye nokkəna, curo larasuyen dəga ye nokkəna. Lamar fi yayen kəlan dadu rikkəna, curo kənayen bi kulduyen, curo larasuyen bi lambiyen,

¹³ Almasiwu duno sidəyen awo sammaa rangəkke dikki.

¹⁴ Adə yaye, jəktuniro mukko yakkuwwadə, awo ngəla diwwa.

¹⁵ Nayi Filibiwuso, nonuwwadə gai, kawuri kəji fannuwwadəye badiduramnjun, sa duwon lardu Makidoniyyaya kolləkkənadə, nayi rundo gənia, jama Isaa gawuye falma wuro kəldəgəne lamar njo-a mowo-ayero mukko cakkənni.

¹⁶ Bərni Tasalonikayelan dəgakkənamaman, falla kojənaro awo məraduni galduye juwasuwwa.

¹⁷ Kənjo nandon mowokkoro gəni, riwa awo diwwadəyen fandoworo makki.

¹⁸ Ai, awo sammaa fandəkkəna, har adəmaa kojənaro tən kulləkkəna. Kənjo mukko Abaratussen siwwadəa mowokkəna. Tayidə kawudi kala kəjia, sadaa duwon Ala kasacci ye, ardiyi yedə.

¹⁹ Koro Alani məradundo nga yea kəla arsiyinju darajaa Isa Almasiwuyen galji.

²⁰ Ala Bawandero har abada abadinno daraja tio! Amin.

Lewa daryeye

²¹ Muminna Isa Almasiwuye sammaa lewanowo! Kəramiya wu-a rokkodə lewanjai.

22 Muminna samma lewanjai, masammanno tayi fado Kaisarren* dasaanadə.

23 Ser Kēma Isa Almasiwuye nayilan dəga!

---

* **4:22 4.22 Kaisar** - Gomna Kura Rombe.

Kanuri Manga NT Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018-2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 6 May 2025

c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e